

Wat weten we over de oorzaken?

Sociaal-cultureel

Onduidelijkheid over onze (nationale) identiteit

Steeds groter aandeel (niet-westerse) migranten in Nederland

Nieuwe maatschappelijke scheidslijnen, zoals kosmopoliet vs. nationalist

Nieuwe media zorgen ervoor dat mensen zich beperken tot gelijkgestemde media

Sociaal-economisch

Winnaars en verliezers van globalisering

Onzekerheid is toegenomen door automatisering, digitalisering en flexibilisering arbeidsmarkt

De economische crisis heeft inkomensverlies en werkloosheid veroorzaakt

Politiek

Afnemende betekenis van de nationale politiek door overdracht bevoegdheden

Verlies van ideologie

Teleurstelling over wat de politiek nog vermag

Maatschappelijk onbehagen is

De latente bezorgdheid van mensen over de staat van onze samenleving

Het gevoel dat de achteruitgang van onze samenleving onbeheersbaar en oncontroleerbaar is

Het gevoel dat onze kinderen het slechter krijgen dan wij

Maatschappelijk onbehagen en het openbaar bestuur

Handelingsperspectieven voor het openbaar bestuur

Nieuwe verbindingen met de samenleving leggen, zodat meer zicht is op wat er leeft

Meer begrip van bestuurders en ambtenaren voor de problemen van mensen

Aanpakken van problemen die leiden tot het gevoel van onbehagen

Ontwikkel evidence based-beleid, zodat beleid dat niet werkt, wordt vermeden

Meer onderzoek doen naar de achtergronden van maatschappelijk onbehagen

Wees alert op uitbarstingen van onvrede bij mensen en zorg ervoor dat bestuurders en ambtenaren weten hoe daar mee om te gaan

Consequenties

De legitimiteit van het overheidshandelen komt onder druk te staan

De electorale voorkeur van mensen verandert

Agendering van nieuwe maatschappelijke thema's op de politieke agenda

Onbehagen kan omslaan in onvrede en onrust